

Előfizetési árak:
 Egyszeri ára 8 kor., félévi 4 kor.,
 negyedévi 2 korona.
 Egyes száma ára 16 fillér.
 Hirdetők árak külön táblázatban.
 A lap megjelenti minden ad-
 tótétőknél.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák u. 8.
 Hová a lap szellemi irányát illető
 közlemények küldendők.
 Hírdetők vissza nem adódnak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hová a lap anyagi részét illető köz-
 lények küldendők.
 Kiadóhivatalos:
FUCHS ANTAL.

PESTMÉGYES SZABADELVŐ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Szózat a magyarokhoz!

Az iparnak és általában a nemzetgazdasági érdekeknek leghathatósabb védelme és támogatása kétségtelenül nemcsak a törvényhozásnak és nemcsak a szaktestületeknek, hanem magának a társadalomnak is kötelessége.

A hazafias társadalomnak szervezett erejét honi iparunk erősítésére és fejlesztésére irányítani épen hazánkban a legnékülözhetlenebb.

E mozgalom létjogosultságát több körülmény támogatja:

A hazai ipar védelmére mi nem bírnak oly törvénnyel, mint az angol 1887. évi „Merchandise Marks stets”; nálunk a külföldi versenyárak behozatala ninesen úgy korlátozva, mint Németországban; a közszállításokat nem ellenőrzik oly szigorral, mint Ausztriában, ahol megtörtént az is, hogy p. o. a trieszti kikötő számára készült daruk átvétele alkalmával a bizottság fölismervén, hogy néhány öntvénydarab az osztrák államvasut-társaság *magyarországi vasművéből való* — a miatt szétszedte az egész szerkezetet.

Hazai iparunk fejlődésére legkárosabb ama körülmény, hogy széles e világon alig van olyan nemzet, mely a „honi ipar” pártolásában rejülő hazafias kötelességével oly keveset törődne, mint a miénk. Vajjon a családok, iskolák és a társadalmi körök nagy többségében foglalkoznak-e a „honi iparpártolás” és általában a hazai nemzetgazdasági erők védelmének eszméjével és az eszmének éberségben tartásával? Fájdalom, nem! . . .

A külföldi ipar áruai korlátlanul özönlik el piacainkat; társadalmunk pedig

gondtalanul vásárolja azt, amit neki kínálnak és ajánlanak. E körülmény idézte elő, hogy belpiacunk tulnyomólag a külföldi ipartermékek fogyasztója, a nemzet a külföldi iparát táplálja és gazdagítja, hazai iparunk pedig küzd a létért, erősödni és fejlődni nem bír, mert az éltető erőt: a keresetet, könnyelműen a külföldnek juttatjuk . . .

Már a múlt század első felében óva intették a nemzetet Széchényi István gróf és társai, hogy gondoljon iparának fejlesztésével, hogy a nemzetgazdaság ne támaszkodjék egyedül a sok esélynek kitett mezőgazdaságra, hanem teremtsen meg az ország a hazai ipart, a nemzeti jólét, megízmosodás, a munkatér és erő biztos kufforrását, mert látnoki szemekkel előre látták, hogy a nemzet szaporodásával a mezőgazdaság egymagában a nép millióinak elég keresetet nem nyújthat.

Az 1884. év vége felé alakult „*Országos Védegyesület*” erős kezekkel ragadta meg a társadalom uttörő irányítását. Lelkes tevékenysége fényes eredményt ért el. Hatása folytán rövid két év alatt 156 új gyár és ipartelep létesült hazánkban. Fájdalom azonban, ez egyesület alig három évig működhetett. A szabadságharc és az azt követő elnyomatás alatt a védegyesület sikerei elenyésztek és a nemzet újból megfélejtkezett ama örök igaz intelmről:

„*A mit nekünk a honi ipar nyújthat, azt idegentől venni hazánk elleni bűn!*”

E bűnös uton haladva, az ország gazdasági helyzete újból súlyos viszonyok közé jutott.

A 15.000 millió koronára becsült földbirtokot 6.909 millió korona jelzálogkölesön terheli. Ebből 5.734 millió korona a *törpe-, a kis- és a középbirtokosok adóssága*. E rengeteg özszegekből vajjon mennyi jutott az iparfejlesztésre? Ugyyszólván semmi! A kölcsönpénz csupán a rossz évek hiányát pótolta. A legnagyobb baj pedig az volt, hogy a jelzálogterhek nagyobb részét a külföldi tőke adta és azt kétszeresen fizetjük vissza a súlyos kamatokkal együtt: pénzben és a külföldi iparúruk ellenértékében.

A nemzet gazdasági pusztulásának ez a legbiztosabb lejtős útja. A földbirtokosok zöme földhiteletjórészt már kimerítette. A föld jelzálogilag már az idegené. Ha gazdálkodásunk eddigi útján haladunk, nem sok idő múltán a föld teljesen idegen kézbe jut.

E vészteljes helyzetből csak úgy menekülhetünk, ha a nemzet öntudatra ébred dermesztő, hideg álmából, ha okul a múlt súlyos tételezésén, ha a jövőben ipari szükségleteit itthon állítja elő és ha pénzt, mely a mezőgazdaság feleslegének kiviteléből befolyik, itthon tartja s a nemzeti vagyon gyarapítására fordítja.

Iparunk ugyyszólván az ipari szükségletek minden ágában már képviselve van, de az irányítók minden erőfeszítése dacára még igen kevés. Az ország ipari szükségleteinek alig $\frac{1}{4}$ részét állítja elő a hazai ipar.

Magyarországon összesen 2.642 gyárüzem van 259.000 munkással. Ausztriában *csak egy iparágban*, a fonó- és szövő-iparban már az 1898. évben 2.242 gyárüzem volt 217.446 munkással. Ha

TARCZA.

A mellű.

Írta: Vera Seckoff.

— Oh, Connie, a karácsonyt velünk kell töltened.

A kis lady Towers összetette a két kezét és úgy nézett föl egykori társnőjére.

— Ninesen sem ruhám, sem kedvem ily nagy összejövetelre — mondta Carlisle Constance röviden.

— De édesem, hiszen nem lesznek sokan. A Roland anyja nemrég halt meg s tudod, hogy gyászolom őt. Csak apa és a fiuk lesznek nálam. S azokat szeretnéd te is látni, ugy-e?

— Igen, a testvéreiddel szívesen töltenék néhány napot. S ha igazán nem lesz más vendéged . . .

— Nos, Huntley Mabel meghívta önmagát s természetesen nem utasíthattam vissza. Képelem, hogy fognak dühösködni a fiuk.

— Mikor gyermekek voltunk, mi sem igen szerettük őt — jegyezte meg Constance.

— A fiuk mindig gyávának, kigyónak neveztek. Egymás iránti érzelmeink később sem igen változtak meg. Két év előtt sokat

voltunk együtt, tudod Flossie, mielőtt . . . mielőtt . . .

Flossie bolintott fejével. Tudta, hogy Constance arra az időre ezélez, midőn atyja teljes vagyonbukottsága miatt öngyilkos lett. Ez a változás teljesen megfordította a két barátnő életviszonyát. Flossie a doktornak hozomány nélküli leánya, aki otthon hét fiú testvére mellett csaknem eselészerepet vitt, most a Towers-Roland lord gazdag felesége lett. Constance pedig a kereskedővilág herzegének elkényeztetett aranyborjúja, most mint Yost-kisasszony kereste kenyerét.

— Mily gyönyörű leány ez a Carlisle kisasszony. — jegyezte meg Towers lord a mellette álló magas széke leánynak.

— Azt hiszi? — kérde amaz vontatottan. — Kissé színtelen. Mr. Leigh, — fordult most ahhoz a fiatal emberhez, aki közelében egy fauteilben ült — ön is oly hű bámulója a tejszín bőrnek?

Constance egy társasággal a tűz előtt állott. Kissé kivágott, de teljesen egyszerű fekete ruhát viselt, keblén néhány teázórszával.

— Ő olyan mint egy fehér rózsza, — mondta álmodozva és Huntley Mabel ingérvülten fordított neki hátat.

Constance boldognak érezte magát. Ez az este annyira különbözött azoktól a hosz-

szu, unalmas téli estéktől, amelyeket otthon kellett volna töltenie egyedül. Mikor eljött a lefekvés ideje, Flossie a szobájába kísérte.

— Ugy örülök, hogy itt vagy drágám! — kiáltott fel. De miért vagy oly szomorú? Talán megsértett Mabel?

— Flossie, — szölt Constance hirtelen, — miért hallgattad el előttem, hogy Leigh Vincent is a vendégek közt lesz?

— Mert magam sem tudtam, — volt a gyors válasz. — Roland csak ma reggel hívta meg. De hát miért bánt ez téged? Hiszen mindig oly jó barátok voltatok. Vagy . . . Constance hirtelen sirva fakadt.

— Oh, Flossie, Flossie, — nyöszörgött keservesen — hadd sirjam ki magamat itt a szíveden, hiszen annyit szenvedek!

Flossie szeretetteljesen ölelte át, de nem tudta, mit mondjon vigasztalására. Végre esillapult a leány zokogása s újra beszélni kezdett:

— Elmondok neked mindent, Flossie, — csak ne nézz reám. Ugy szégyellem ezt a dolgot.

— Én meg bizonyos vagyok benne, hogy nines okod reá, — jegyezte meg Flossie. — Talán összevesztetek Vincenttel? Az este oly rettenetesen hideg voltál hozzá. Két év előtt pedig mindenki azt gondolta, hogy . . .

Constance egy mozdulattal fölbeszakította.

(Folyt. köv.)

zánkban az 1898. évben a fonó- és szövőiparban összesen 110 gyár volt 13.024 munkással 52.704.886 korona forgalommal. Ezzel szemben ugyanazon évben Ausztriának egyedül csak fonó- és szövőiparukért több mint 300 millióval, az 1902. évben pedig már 342.866.000 koronával adóztunk.

E példát azért említjük fel, mert hazánkban a fonó- és szövőipar lendülne ne fel leghamarabb, mivel a nép ez iparág iránt minden vidéken fejlődésben levő érzékkel bír. Ez irányban a munkásokat könnyű volna nevelni, de a tőke ily gyárüzemek alapítására nem vállalkozhatik mindaddig, míg a honi ipar termékei részére a belpiac biztosítva nincsen.

Hazánknak mily jó kisipara volt. Szép reményeket fűztünk hozzá, mert himni véltük, hogy ez az első lépés a honi ipar fejlesztése felé. Csalódtunk, keservesen csalódtunk! . . .

A külföldi ipar hazai kisiparunkat már a kezdet kezdetén megfojtotta, nehogy új életre ébredjünk. Célját elérte. Kisiparunk ma már csak tegeződik. Az ország 175.739 önálló iparos közt csak 59.634 tarthat inast, a többi mindennapi kenyerét is alig keresheti meg.

Ez adatok bizonyítják, hogy az ország gazdasági élete minden téren pang, hogy a munkatér nem áll arányban a nemzet szaporodásával, hogy nem a kereset, hanem a munkanélküliek száma szaporodott.

Az inség és a nyomor napról-napra fokozódik. A tétlenség lenyűgözve tartja a munkás önértékét s megingatja a tiszta erkölcsét. A sikertelen törekvés a dolgozni tudó és dolgozni akaró honfitársakat eleséggeszti, azután pedig az idegenbe száműzi, kivándorlásra kényszeríti.

Nehéz idők, lesújtó tapasztalatok ezek!

A sajnálkozás már nem használ. A létvadás pusztlót jelent. A tanácskozásra nincs idő.

A magyar társadalomnak cselekednie kell most, vagy soha, mert a veszély nőltön nő.

Állítsunk gátat e nemzetpusztító jelenségeknek a társadalom egységes, egyetértő és céltudatos irányításával. Védelmezzük meg a nemzet erejét és vagyonát az elkallódástól, mert különben elpusztul a nemzet!

Óvjuk meg a magunk érdekeit és védekezzünk a külföldnek egyenesen hazánk gazdasági érdekei ellen irányuló törekvéseivel szemben.

Ne maradjunk tovább is a külföldnek pénzben és emberben adófizetői!

Szomorú, de sőt szégyenteljes a magyar társadalomra nézve, hogy az édes hazai földről, melyet egykoron Kánaánnak minősítettek s a melyen nem 19, de 40 millió lélek is boldogan élhetne, már most, mikor még oly kevesen vagyunk, a munkanélküliség s a megélhetés lehetetlensége százezreket önkéntes száműzésre kényszerít.

Ez a helyzet megváltozhatik és meg kell változania, ha tudunk a hazáért mindnyájan erős akarattal és kitartással élni és dolgozni.

Egyesüljünk nemzeti létünkért és Hazánk szebb jövőjeért megvívandó küzdelemre *mindnyájan*. E küzdelem nem vért, de a hazaszeretet által vezérelt akarattal és munkát követel.

E küzdelem egyedüli célja a honi

ipar pártolása, erősítése és fejlesztése. Ehhez, esetleg eleintén némi igényekről való csekély lemondás áldozata árán is, hozzájárulhat mindenki. Így fogjuk visszahódítani a belpiacot a hazai munkának; rohamosan fog növekedni a munkatér; a honfitársak milliója könnyere adó munkát talál és nem lesz kénytelen senki a megélhetés hiányában szülőföldjéről a messze idegenbe keresni boldogulásának biztos eszközeit.

Ily mód n erős, nagy és anyagilag is független lesz hazánk. Mutassuk meg, hogy a Hazáért, melyért az elődök oly gyakran áldozták vérüket, mi is tudunk áldozni.

Csak egységes, erős, országos szervezet, okszerű s céltudatos irányítással oldhatja meg e nagy feladatot.

Szabályozni kell mindenekelőtt a hazában készült iparcikkek felismerésének és megtalálásának módját. Nem elég a jelszó: „Pártoljuk a magyar ipart! . . .” Utmutatás kell arra, hogy a külföldi versenyárak nagy tömkelegében a társadalom egyedei miként igazodjanak el.

Ellenőrizni szükséges az idegen áruk becsempészését és a haszonlesés csaló-fintaságait minden irányban, nehogy hazafis önzetlen törekvéseinket meg-hiusithassák.

Addig, míg hazai iparunk képes leendő ipari szükségleteinket fedezni, legalább is korlátozunk kell a külföldi áruk behozatalának mennyiségét, nehogy a feltétlen szükségét meghaladó külföldi áru honi iparunk fejlődését már csirájában elnyomja, megsemmisítse.

Okszerűen és a gyakorlatias cél-
nak megfelelően megoldandó a kis- és a háziiparnak anyagi támogatása, a munkaértékesítés megkönnyítése és az új háziiparágak meghonosítása. Növelje a társadalom buzdítása a munkakedvet és a munkatért.

Kifejölni szükséges a társadalom egyes csoportjai által az ipartámogatás és fejlesztés terén végzendő feladatokat. Mily sokat tehetne a társadalom, ha a nemzet jobbja tömörülne zászlónk körül!

Sok a feladat és nagy a munka, de minden nehézséget leküzdhetünk, ha a célért vallás, nemzetiség és párt-politikai színezet nélkül, mindnyájan egyetértőleg és kitartó leskesedéssel munkálkodunk.

Jelszavunk: *Pártoljunk minden honi használható munkát és minden honfitársnak a hazában készült munkája legyen előlünk kedves és becses!*

Ne engedje magát senki a nazafias és a haza üdvére való célnak támogatásától, mások kiesinyes, tarthatatlan, néha meg éppen önérdéket szolgáló okoskodása által eltántorítani, akkor Magyarország gazdag, erős és boldog leendő.

A „Magyar Védő-Egyesület” nevében:
Gróf Somssich Tihamér Dobiecski József
társelnök. ügyvezető igazgató.

H I R E K.

— Rendkívüli közgyűlés. A község képviselőtestülete rendkívüli közgyűlést tartott f. évi szeptember hó 12-én, melynek első tárgyát a közvágóhíd létesítéséhez szükséges telek beszerzése képezte volna. Miután azonban a képviselők ez alkalommal — másod ízben — sem voltak a telekszerzéshez megkívántató számban jelen, a tárgy egy

ujabbi — f. évi szeptember hó 29-én — megtartandó közgyűlés napirendjére tüzetett ki, a midőn is a közgyűlés a jelenlevő képviselők számára való tekintet nélkül, jogérvényes határozatot fog hozni. — Kihirdetett továbbá a községi jegyzők javadalmazására vonatkozó 7904. évi XI. tez. tárgyában kiadott 775.000 sz. körrendelet, — mely egyszerűen tudomásul vétetett, miután az újpesti jegyzők fizetése a törvényben megállapított minimális összeget, a 2000 koronát úgy is meghaladja. — Az újpesti szállodások, vendéglősök és koreszmárosok ipartársulata által a fogyasztási pótlék megszüntetése iránt a belügyminiszterhez benyújtott kérvénye tárgyában, a közgyűlés, az 1901-ik évi XVII. tez. értelmében határozatilag kimondotta, hogy ezuttal is ragaszkodik előbbi határozatához, a fogyasztási adópótlékra vonatkozó szabályrendeletet nem módosítja s a kérvényezőök által felhozott ama vádat, mintha a fogyasztási adópótlék kivetésének és szedésének engedélye, a valóságnak meg nem felelő adatok segítségével szerzetett volna meg, — egyszerűen visszautasítja. — A fogyasztási adópótlékra vonatkozó határozatot a képviselőtestület, ha akarná se változtathatja meg, mert a fogyasztási adópótlék jövedelme a község jóváhagyott költségvetésének bevételei közt szerepel, s e jövedelemnek elengedése, illetőleg törlése a község háztartásában kiszámíthatatlan zavarokat idézne elő. — Végül a közgyűlés Hoffmann Ignácot, Klein Arankát, Gizellát, Olgát és Máriát újpesti illetőségűnek el nem ismerte, ellenben kiskoru Heinez Jánost elismerte.

— Erzsébet királyné halála napja. Szeptember 10-én volt a hatodik évfordulója, hogy a sors idegen földön gonosz kegyetlenséggel elragadta a magyarok áldott lelkű királynéját, Erzsébetet. E szomorú emlékeztető napon gyászlobogók lengtek Újpest középületein s gyászmise volt a felejthetetlen királyné emlékeztetere a római kath. templomban. A gyászmisén jelen voltak a hatóságok és a tanácsület tagjai s a nagyközönség azon része, mely a kegyelet érzését kebelében híven ápolja.

— Az iparostanoncziskolai tanítók választását Tóth József kir. tanácsos tanfelügyelő elnöklése mellett f. hó 13-án ejtette meg az 1899. évi április hó 4-én 2065. sz. a. kelt miniszteri rendelet értelmében az ipariskolai bizottság. Megválasztottak 3 évre: *Rajztanítókká:* Agoston János, Szentgyörgyi Lajos, Ertl Ferencz, Bendász János, Székely Henrik. *Közismereti tanítókká:* Feltóthy János, Földes Károly, Imrich János, Pozsány János, Hlavaeck István. *Rajz és közismereti tanítókká:* Friedrich Vendel, Jósza Dániel, Kiss Béla, Papp Mihály, Péterffy Ferencz, Radoch József. *A rajz alól felmentettek tanítójárja:* Feltóthy János, Hlavaeck István, Imrich János. *A gazdasági ismétlőiskola tanítójárja:* Vas József.

— Athelyezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter Kurtz Samu békésabai tanítót az újpesti állami elleni iskolához helyezte át.

— Az ipartestület elöljárósága f. hó 7-én tartotta meg rendes havi ülését, melyen Pohl Károly titkár a következőkben számolt be az ipartestületi elöljáróság augusztus havi működéséről: munkaviszony 124 esetben fordult elő, ebből iparossegédre 772 esik, iparossegéd munkába lépet 376, abból kilépett 395, munkakönyv kiadatott 146, ideigl. igazolvány 10, tanonez szerződöttet 35, felszabadult 15, igrtatói szám 305, panasz beadott 47, ebből hivatalból elintéztetett 15. Pénztári jelentés szerint havi bevétel 947 kor. 20 fillér, kiadás 941 kor. 89 fillér, összes maradvány az év elejétől számítva 4247 kor. 61 fill.

— A gyermek vasúti jegye. Nálunk is a külföldön is külön tarifa van a gyermekek számára a vasuton. Ha a gyermeknek nem kell külön ülőhely, akkor nem kell érte fizetni a nagyobb, de tíz évesnél nem idősebb gyermekek számára csak féljegyet kell váltani. A mily internacionális azonban ez a böles rendelkezés, ép oly internacionális a szülőknak az a szokásuk, hogy a tíz évesnél idősebb gyermeket megfialaltítják, a mikor a vasuton utaznak, csupán azért, hogy ne kellessen számára egész jegyet váltani. A pénzmegtakarításnak ez a módja természetesen nem valami dieseretreméltó, s némely államban még veszedelmes is, mert a tör-

vény a gyermek korának letagadását egyszerűen csalásnak minősíti. Pedig akadnak emberek, a kik nemcsak a vasuton, hanem még a villamoson is késznek megfiatalítani gyermeküket néhány fillérnyi árkülömbözet miatt. Intő jelül szolgálhat most mindenkinek az az eset, a mely minap történt Berlinben. Egy ottani vagyonos kereskedő felesége tíz és fél éves leánykájával utazott, s a pénztárnál csak gyermek-jegyet váltott számára. A kalauznak, mikor jött a jegyeket ellenőrizni, föltűnt, hogy a leányka már milyen nagy s megkérdezte az anyát, hogy hány éves a gyermeke?

— *Kilencz és fél*, — hangzott a válasz.

A kalauz erre nem szólt semmit, hagyta tovább utazni az anyát és leányát, de ki nyomozta személyi adatait, s mikor aztán megtudta az anya furfangját, jelentést tett. A kereskedő feleségét, kevéssel azután, hogy haza érkezett megidéztek a törvényszékhez, a hol csalásért vonták felelőségre és elítélték három napi fogházra. Az ítélet oka datolásában kifejtette a bíróság, hogy a kereskedő feleségét műveltségi fokozatára és vagyoni viszonyai miatt nem ítélte pénzbüntetésre, hanem fogházra. Az elítélt hölgy föllebbezett, a másodfokú bíróság azonban teljesen helybenhagyta az ítéletet.

— **Tanonez-otthonok létesítése.** Miután a tanonezok erkölcsi nevelésének elhanyagolása egy egész iparos nemzedék jövőjére káros kihatással van, a morva iparosegylet, az osztrák kereskedelmi törvény megbízásából már 1901-ben Brünnben megalapította a német tanonezok otthonát s miután ez az intézmény, amely módott nyújt arra, hogy a tanonez szabad óráit, a rossz társaság minden veszedelmétől távol szórakozva, ismereteit gyarapítva eltölthesse, a folytonos haladás jeleit mutatja, most egész Morvaországban tanonez-otthonokat létesítenek az ipartestületek. A tanonez-otthonokban a következőkre fektetnek nagy súlyt: 1. A tanonezok társas érintkezését az előjárónak úgy kell vezetnie, hogy a barátságos jóindulat folyton együtt tartsa a tanonezokat. 2. Az olvasmányokat úgy kell megválogatni, hogy az ifjúság szórakozást és erkölcsi nevelést is merítsen szellemi táplálékából. 3. A szórakoztatás igen fontos eszközei a társasjátékok; a szobában nem és a szabadban is csak erkölcsi kifogás alá eső játékokat szabad megengedni. 4. Az előadások és felolvasások is kiváló figyelemre tarthatnak számot, különösen a gyakorlati élet emberei, maguk a mesterek tudnak elbeszélésekkel, szakbeli előadásaikkal a tanulóifjúság érdeklődését lekötni. 5. Végül a kirándulások, a zene és az ének szórakoztató és nevelő hatásának fontosságát emeli ki az átirat és kitér arra is, hogy a közös lakomák, így pl. a rendszeres uzsonnák, mely jótékony befolyással lehetnének a tanonez-otthonok látogatóira nézve.

Milyen elévülhetetlen érdemeket szerezne s milyen nemes munkát végezne egy tanonez-otthon létesítésével az újpesti ipartestület!

— **Az újpesti állati hullaégető,** szeptet ütött a fő és szekváros tanácsának nagy de nem mindig böles fejébe. A tanács neheztel, hogy a helyszíni tárgyalásra meg nem hívatott s most azzal áll elő, hogy a krematórium komolyan fenyegeti a káposztás megyeri vizművet s néhány év alatt megfertőzti a főváros ivóvizét. A tanács f. hó 10-én tartott ülésén elhatározta, hogy a vészjárású főszolgabíró ideiglenes engedélyt formai okokból, de a főváros közegészségügye érdekében is megföllebbezi s Pestmegye alispánját arra fogja kérni, hogy a dolog jogerős elintézéséig a telep üzemét függeszse föl.

— **Amerikába vándorolt Újpesti lelkész.** Hierling József újpesti hitoktató, Csáky gróf püspök beleegyezésével Amerikába utazott ahol Hegyi Antal a volt esztergomi plébános szerzett neki egy plébániát. Hierling a jövő hónapban kezdi meg új hívet, a Duna-Tisza közéről Amerikába vándorolt magyarok közt a működését.

— **Eljegyzés.** Ber Adolf zenei lakos eljegyezte Jakoberits Ernestsztin kisasszonyt, az Arpad-úti női kalap divatárüzlet tulajdonosnőjét. — **Várady Zsigmond** újpesti község aljegyzője eljegyezte Pintér Gizella kisasszonyt Rákospalotáról. — **Tomola Frigyes** építési műrajzoló eljegyezte Pollák Margit kisasszonyt.

— **A kereskedelemügyi ministerium Mihály Adolf** újpesti reszelő vágó részére, a szokásos feltételek mellett egy darab 2700 korona értékű Fromain-féle 3-as számú reszelő vágó gépet engedélyezett.

— **Szüreti mulatságot** esnyál f. é. október hó 2-án a Bräuer-féle vendéglőben (Attila-utca 6. sz.) a „Magyarországi szabómunkások és munkások újpesti csoportja” még pedig a berukkoló vitéz újmagyar újonczok illódelmes és érzelmletes elbuesztatása végett. A mulatság d. u. 3 órakor veszi jáz kezdetét. Ha egy embőr magányosan akar bemönyni, annak 5) fillérnyit köl befizetnyi, ha pedig kettő vagy három együtt akar bemönyni, annak egy egész koronát kell leszurkolnyai. Így adja ezt tudtára minden ezibilnek, katonának és rekrutának a rendezőség.

— **Aranyéremmel kitüntetett újpesti butoriparosok.** A veszprémi kiállításán, mely egyike volt a legszebb s legérdekesebb vidéki kiállításoknak, a mint azt annak idejében lapunkban jeleztük, részt vettek a *Rein testvérek* is: Ma örömmel jelentjük, hogy a kiállítás zsürije a nagy arany éremmel tüntette ki kiállított tárgyaikat. Így kell bizonyítani, a külföldért rajongó magyaroknak, hogy izlés és kivitel dolgában a magyar iparos sem áll a bécsi vagy a párizsi iparos mögött.

— **A magyar Védő-Egylet** nevében, melynek hazánkfiához intézett szózatát lapunk élén közöljük, értesítjük lapunk olvasóit, hogy az egyesület kebeléből f. é. januárius havában kibocsájtott „Országos Iparpártolási Bank” alapítását tárgyaló „Prospectus”-ban foglalt tervet, az igazgatóság javaslatára a f. é. április hó 23-án Budapesten megtartott közgyűlés — mert a bankalapítása a társadalmi mozgalom keretébe be nem illeszthető — b-szüntetni rendelte s így ez irányban minden további mozgalom megszűnt.

— **A szövetkezeti ügy haladása.** A lezajlott nemzetközi szövetkezeti kongresszus alkalmából talán nem lesz érdektelen hazánkban a szövetkezeti ügy fejlődését számokban kimutatni. A haladás e téren lassu, de folytonos. 1866-ban: 22 hitelszövetkezetünk volt. 1974-ben már: 220; 1880 végén: 219; 1885 végén: 396; 1890 végén: 591; 1895 végén: 968; 1902 végén: 2469 háromszázkilencvenöt millió korona vagyonnal. A központi hitelszövetkezethez tartozik 1511 szövetkezet 366,721 taggal, 17 millió korona befizetett üzletrészszel s 21 millió korona takarékbetéttel. Ugyanesak 1902-ben volt 241 keresztény hitelszövetkezet összesen 41,526 taggal. Ennek kapcsán megjegyezzük hogy az Angol szövetkezeteknek 300 millió korona volt a forgalmuk az elmúlt évben.

— **Az építő ipari mesterek és munkások küzdelme,** a „bojkt” és a „munkakizárás” következtében, 3800 kőműves és 6000 napzámos vesztette kenyerét. A bérharez kiszámíthatatlan nagy anyagi kárt okozott az iparnak és a kereskedelemnek, amennyiben 17 négyemeletes, 20 háromemeletes s, 15 kétemeletes, 10 egyemeletes, 40 földszintes lakóház, 20 nyaraló, 10 gyár, (köztük egy malom, egy textil, egy műlakatos, egy czukorgyár) 5 iskola s 2 kaszárnya épület építkezése volt már megkezdve s engedélyezve. A kőműves segédek óránként 44 fillér (eddig 36 f. volt) bért, a bizalmi férfiak elismerését s a szakszervezet általi munkaközvetítést követelnek. Az építőmesterek a követeléseket eddig visszautasították s ha nem történik közlekedés, akkor nemsokára az építéssel kapcsolatos iparoknál is redukálni kell a munkát, annyira, hogy körülbelül 15,000 ember fogja gyarapítani a munkátalanok számát.

— **Táncztanfolyam.** A „Magyarországi Felmunkások Szövetségének 10. számú újpesti helyi csoportja” az „Újpesti Munkásképző Egylet”-tel közösen saját tagjai részére díjtalan táncztanfolyamot létesít Újpesten, a Kolosseum nagytermében. Táncztanórák vasárnap délután 3-tól 7-ig és szerdán este 8-tól 11 óráig tartatnak meg. A táncztanfolyam 1904. szeptember hó 25-én veszi kezdetét. Fenti egyletekbe a beiratások Gyár-utca 41. szám alatt az egyleti hejyiségben szombaton este 8 órától 10-ig és vasárnap délelőtt 9-től 12 óráig eszközölhetnek.

— **Esküvő.** Égle Lajos m. kir. posta- és

távirda hivatalnok Lugosról f. é. szeptember hó 14-én d. u. 5 órakor esküdött örök hűségét az újpesti ág. hitv. evang. templomban Wester Berta kisasszonynak, özv. Wester Gusztávné leányának.

— **Szüreti-ünnepély.** A „Nándor” betegsegélyző s temetkezési egyesület f. é. szeptember hó 18-án a Lőrincz- és Templom-utca sarkán lévő Herezog-féle vendéglőben táncz-vigalommal és világpostával egybekötött szüreti-ünnepélyt rendez. Belépti díj személynként 60 fillér, este a pénztárnál 80 fillér. Kezdeté d. u. 4 órakor. A tiszta jövedelem részben az egyesület pénztára részben az egyesület árvapénztára javára fordítatik.

— **Tanonezok foglalkoztatási köre.** A kereskedelmi miniszter 41454 903. rendelete szerint azt a mestert, ki tanonezát nemcsak a mesterségéhez tartozó, hanem egyéb az iparüzéssel össze nem függő munkákra alkalmazza, az ipartörvény 63. §-ába ütköző kihágás miatt pénzbüntetéssel kell sújtani.

— **Mikor ipar a szobrászat.** A szobrászathoz, mint ipari foglalkozáshoz, iparigazolvány kell. Hogy mikor tekinthető a szobrászat művészi és mikor ipari foglalkozásnak, az minden konkrét esetben külön döntés tárgya. Az 1904. július 25-én 38856. sz. a. hozott elvi határozat szerint egyházi szent-szobroknak és kőszobroknak gipszbe öntése és elárúsítása nem a szobrász-művészet, hanem a szobrászipar körébe tartozik.

— **Varrógép és kerékpárjavító üzemkör.** Varrógép javítására szóló iparigazolvány alapján bárki kerékpár javítására is jogosult, illetve varrógép- és kerékpáralkatrészeket is raktáron tarthat és elárúsíthat. (1904. július 25-én 36.365. sz. a. hozott elvi határozat.)

SPORT.

Football mérkőzések.

Mult heti kritikánk igazságát a vasárnapi mérkőzés fényesen bizonyította. A tul trainirozott csapat kedvénélküli, bizonytalan mozgása ugyanesak unalmas képet nyújtott. Tempó, igazi játék újra csak az első husz perczben volt. E rövid idő alatt 3 goalt kapott a „Typographia”. Azután autok, faultok, henzek sokasága tette változatosabbá a játékot és csak a Typographia kómikus erőlködése nyújtott derüs képet. Az UTE. csapatát már rég láttuk oly rosszszul játszóknak, mint ez alkalommal és csak a tartalék *Mentschl* buzgalma érdemel említést. Ha a csapat az egész mérkőzést úgy játsza le, mint az első 20 perczben, úgy legalább is egy tuezat goalnak kell esni.

A játék lefolyása a következő volt:

Néhány perczig a pálya közepén van a labda, de az UTE. csakhamar szédületes iramban támad. Petz, Molnár és Kuschner lövései sok gondot okoznak a Tipographia védelmének és egymásután négy corner védének. Majd egy óles lövést kézzel fog ki az egyik hátvéd, mire Molnár I. a megítélt büntető rugásból védhetetlen goalt lö. Kezdet után az UTE. javára corner esik, melyet Fejér szépen középre ad és a jól helyezkedő *Mentschl* rendeltetési helyére jutot. Kevéssel ezután egy precizen kivitt kombinációból kifolyólag a nagy rushe-sel előretörő Herezeg a harmadik és legszebb goalt lövi. Evvel aztán vége az UTE. tudományának. Typographia is megkísérli a támadást és az UTE. védelme által hibázott tatsch dobásból, a félidő vége felé meg is szerzi egyetlen goalját. A második félidőben legnagyobbbrészt UTE. támad, de a esatárok indolens játéka folytán goal nem esik. Sebő (MTK.) jó bíró volt.

Fenti matschet megelőzte az UTE. III. és a Törekvés II. csapatainak mérkőzése. Az UTE.-ben Rozman II, Novák és Schwarz II. csapatbeli, míg a Törekvésnél Bosnyák, Szabó és Mika első csapatbeliek játszottak. Az UTE. ifju gárdája nagy ambícióval játszott és mindkét félidőben 2-2 goalt löve fölényes győzelmet aratott. Az UTE. csapatában kivált a két új erő Aschner és Ludvig II. Utóbbi első szereplésénél máris megmutatta, hogy a jövő embere; három goalt ő csinált, kettőt igazán szép lövéssel. A Törekvés II. csapata határozottan gyenge, mintha csakis az egy néhány első csapatbelit láttuk volna játszani. Földes igazságos bíró volt.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az újpesti kir. járásbíró-ságnak 1904-ik évi V. 1212/3. számú kiküldő és az bpesti királyi járásbíró-ságnak 1904 V. XII. 668/4 sz. elrendelő végzése folytán **Dr. Hegedüs Gyula** ügyvéd által képviselt **Korona tk. és hitelszövetkezet** felperes részére **Raus Frigyes** és neje alperesek ellen 179 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 2000 kor. becsült ingóságokra az újpesti kir. járásbíró-ság V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna **Újpesthez tartozó K. Megyeren Béla-utca 22. szám alatt** leendő megtartása határidőül **1904. évi szeptember hó 22. napján délután 3 órára** kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt versenylovak s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívotnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldőtnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Újpesten, 1904. évi szept. hó 2. napján.

Polgár

kir. bírósági végrehajtó.

Egy lakás,

mely egy utcza, udvari, előszoba, konyha, éléskamra, pincze és padlásból áll, esetleg a kerthasználattal is **Lőrincz-u. 65. sz. a.**

november hó 1-ére kiadó.

Bővebbet ott a házban.

Gyümölcsfák, disztfák és bokrok

nagyon olcsón eladók
a felosztott istvántelki faipariskolában,
Rákospalotán.

Ránduljunk ki Rákospalotára.

Van szerencsém Újpest és Rákospalota n. é. közönségének b. tudomására hozni, hogy **Rákospalotán (fő-ut 62. sz. a., a gyógyszer-tár mellett) levő Kohn Sámuel-féle**

vendéglőmben

naponként jó és olcsón lehet étkezni, azonkívül minden **pénteken** frissen készült **halpaprikás és rántott hal**

kapható.

Egyben ajánlom saját szüretelésű Rajnai Rizling, Szilványi Kövidinka és Ezerjő Kádarka fujboraimat.

Naponta frissen csapolt sör.

Pontos kiszolgálás, jutányos árak.

A n. é. közönség szives látogatását és támogatását kéri

tisztelettel

Kohn Sámuel

II.

vendéglős Rákospalotán.

Vendéglő-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására adni, hogy **Újpesten, István-utca 12. szám alatt** a község ház épületében levő

vendéglő helyiséget

átvettem és azt teljesen újonnan átalakítva **Walczel János** vezetése mellett **ünnepelesen megnyitottam.**

Kitűnő eredeti Főthi, Mogyoródi és Csömöri boraim, valamint naponta friss és izletes ételek kiszolgálása által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy igen tisztelt vendégeim igényeit minden tekintetben teljesen kielégíthetem.

A n. é. közönség becses támogatását és látogatását kérve, maradok

tisztelettel

3. — **Máté Ambrus** vendéglős.

Ifj. Fodor Ignác

ideiglenes helyisége

Újpest, Arpád-ut 21. sz. a.

Átköltözés miatt az összes raktáron levő **árak** teljes beszerzési árban eladatnak, ugymint: **illatszerek, pipere-szappanok, háztartási cikkek, vegy- és kötszerek, betegápolási cikkek stb.**

November hó 1-én az üzlet teljesen újonnan berendezve és felszerelve a volt Szél-féle Drogériába: **Árpád-ut 60. szám alá** helyeztetik.

Tisztelettel

Ifj. Fodor Ignác

I. a Szél-Drogéria volt üzletvezetője.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Újpest, István-utca 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésé e a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalják hírlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyás jelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészítését.